

בעוד סוער הויכוח מיהו יהודי - גוברת מיקלט בצל

ארץ בשם צפורה שמירא, נשא אותה לאשה בחודש האזרון שלפני מלחמת השחרור, שכן צריף בשכונת פלורנטינו, קיחה להקים את ביתו.

מלחמת השחרור פגעה בתוכניותיו של למברטי, כבר ביריותיה הראשונות. מפחד צלפים ערבים נאלץ היה לעזוב את הצריף בשכונת פלורנטינו, עקר יחד עם אשתו הצעירה לבית הספר ברחוב שלוש, התגייס כעבור ימים אחדים לצבא, כשהוא משאיר מאחוריו בתל-אביב את אשתו בחודשי הרי יונה הראשונים, מתגוררת בין שולחנות ליי מוד והלוח השחור של כיתה בית-ספר יחד עם חמש משפחות אחרות.

אדולף למברטי שירת את מדינתו כנהג צבאי. הוא הועבר למחנה ניר-עם, הוביל את שיירות המזון והתמושות לישובי הדרום, נפגע קשה באחת השיירות לכפר דרום. בתום הטיפול הרפואי, הודיעו הרופאים אל למברטי הפצוע: "אתה בסדר. כל מה שקרה לך, הוא איבוד חוש השמיעה כמעט לגמרי. עכשיו אפשר להתגבר על כך. המי ציאו כבר מכונות שמיעה מצויינות".

כשחזר אדולף לתל-אביב לא מצא עוד את אשתו בכיתה בית הספר. אחרי חיפושים ממושכים גילה כי פלשה לחדר קטן בחסן בק, בו התגוררה יחד עם בנו הבכור, אותו ראה או לראשונה.

מקצועו האזרחי החדש של אדולף למברטי משולל חוש השמיעה היה נהג. הוא עבד על מכונות משא, התפרנס לפעמים כשכיר במזנונית, הוליד אחרי צבי בכורו את מרדכי, חייקטור ואהרון בניו; במרוצת השנים פגעה בו דלקת ריאות קשה שאילצה אותו להפסיק לעבוד. אשתו מכרה את רהיטי הבית ואת חפצי הערך שהיו ברשותה, הילדים בכנו ויללו כששם רעבים ללחם ואדולף למברטי שכב במיטה, מוקף בקבוקי תרופות וחסיי סות גלולות. לבסוף, כשלא היה כבר כל מוצא אחר, יצאה צפורה אשתו לעבוד, השי כירה עצמה כעוזרת בית בביתם של אחרים. למברטי שקם ממיטתו, פנה למשרדי העזרה הסוציאלית, סיפר להם כי הוא, אשתו וארבעת ילדיהם הקטנים מתקיימים מ-150 ל"ה, משכורת אשתו, ביקש את עזרתם. "אסור לי לעבוד", הציג למברטי את תעודות הריפוי שהיו ברשותו.

מחוסר כל ברירה אחרת, יצא למברטי לרחוב, חיפש עבודה מכל שהתגלגל לידו. בחיפושי, הציע לו מאן-דוא, מכר מאי-טליה, לעבוד במועדון קלפים. למברטי הסכים. עד מהרה היתה המשטרה אורחת קבועה בביתו. למברטי שהוטריד יום ולילה, נקרא לע.מ.מ. דויד פאר, ראש מדור ה"בילוש". "תמסור לנו ידיעות", דרש פאר. "אם נראה אותך עם שוטרים - נפטר אותך", איימו בעלי המועדון. למברטי התפטר מיד. הוא חזר להסתובב ברחובות, השתכר לירות בודדות למחיתו, אחת לכמה שבועות.

למברטי לא היו גם הלירות הבודדות שהיה צריך לשלם כשכר דירה עבור החדר בחסן-בק. בעזרת קרוביו מצא לבסוף צריף מעברה ישן במעברת אבוי-כבי, עקר לשם עם שארית חפציו.

במעברה רצה למברטי לקנות את חנות הירקות המקומית. פקיד הסעד הבטיחו לו עזר לו, אך פקידיו הסוכנות סרבו. "אשר את המכירה. הוא תמיק", הסבירו במכ"תביהם. "החנויות במעברות מיועדות ל-סידורם של עולים חדשים".

★ ★ ★

הפקידה שושנה והפקיד כהנאסקי

מתשבה הראשונה על עזיבת ה-ארץ צעה בראשם של צפורה ואדולף למברטי ביום בו נתקבלה לשיחה עם הגברת שושנה. פקידת הסוכנות במעברת אבוי-כבי. "בעלי מיואש", אמרה צפורה למברטי ל-גברת שושנה, "מה עלינו לעשות?"

"תעזבו את הארץ", אמרה הפקידה שו-שנה, "שבעלך יפנה לקונסול האיטלקי, הוא אזרח איטלקי. שיעזבו את הארץ. אולי תסי תדרו באיטליה יותר טוב".

צפורה למברטי ניסתה להסביר, היא לא האמינה למשמע אוזניה: "איך זה שנעזוב את הארץ? אני ילידת הארץ. נולדתי כאן. ילדי נולדו כאן. למה שנעזוב?"

לפקידה לא היתה כל עצה אחרת: "מה אני יכולה לעשות", הואילה להשיב לצפורה

גדול התנוסס מעל בנין רבי-מדים באחת מסימטאות יפו העתיקה. חומה גבוהה הקיפה את הבנין, סגרה על הצר-חול צהובה שחומרי בנין ישנים התגוללו בה פה ושם. רק חריקתו הפתאומית של שער הברזל החלוד והאפור, החרידה את הדממה שמסביב. גבר צנום ורזה, פתח את השער, הגיף אותו מאחוריו, ישר מעט את בגדיו הדלים והחל לפסוע במהירות על פני שביל הביטון שהוביל אל דלת העץ הגדולה של הבנין. הוא הגיע לדלת, הקיש בפטיש העץ המכה על פעמון ברזל ישן וחיכה. הוא העיף מבטים עצבניים לכל עבר, בקות המעטות שנותרו עד לפתיחת הדלת, רקע ברגליו ושוב ישר את חליפתו.

את הדלת פתח גבר לבוש בבגדים שחור, רים, שהחליף עם האורח מילים אחדות, הוביל אותו אל שורת כסאות שניצבה בי-אולם הכניסה הראשי. "חכה כמה רגעים", אמר הגבר בבגדים השחורים לאורח, "האב פיארי יתפנה מיד".

הרגעים עברו על אדולף למברטי כאילו היו שעות. הוא כמעט שלא ידע מה הוא עושה; כשנפתחה, אחרי דקות אחדות, הדלת שממולו והאב פיארי, גבר צעיר עם זקנקן מחודר שלב גדול תלוי על צווארו, הזמין נו להכנס. "מה העניין? במה אוכל לעזור לך?" שאל הכומר את אנרחו.

למעשה היתה שאלתו של האב פיארי את אורחו אדולף למברטי בבחינת שאלה נימו-סית בלבד. האב פיארי ידע היטב מה היא מטרת בואו של למברטי אליו. למברטי ידע כי אין הוא הראשון לפנות אל הכומר כי בקשה דומה. "באתי להתנצר", אמר מיד לכומר היושב אל שולחן העבודה הגדול, "אני, אשתי וילדי".

הכומר לא נדהם, לא התפלא, לא תמה. "מדוע?" שאל שיגרתית על מנת לשמוע שוב אחד מאותם עשרות ספורים ששמע כבר במשך תקופת שירותו הקצרה בכנסייה היפוואית. "מה הביא אותך לכך?"

★ ★ ★

150 ל"ה לשש נפשות

ייתי מאיטליה לפני יותר מעשר שנים, פתח למברטי בספרו הפשוט, "הייתי רווק וכן 34 שנים".

את השנה שקדמה למלחמת השחרור, שנת 1947, השנה הראשונה להיותו חושב ארץ-ישראל, עשה אדולף למברטי בתל-אביב. הוא נרשם בלשכה, עבד כפועל בכתי חרו-שת ובבנין. במסיבת רעים אחת הכיר את מי שעתידה היתה להיות אשתו, ילידת ה-

ליד המזוודות מבליס צפורה ואדולף למברטי את שעותיהם האחרונות בי"ש ראל. במזוודות אלה הביא למברטי האב את מסלוליו הדלים לפני יותר מעשר שנים. לצפורה, ילידת הארץ, היתה זו הפעם הראשונה להתכונן לנטיעה.

אך בלתי מאושרים היו ארבעת ילדי למברטי ביוםם האחרון בישראל, משחקים בחצר הצריף הדל של חוריהם. מרדכי (8), חייקטור בעל היד השבורה (4), צבי (10) ואהרון (6) לא היו מאושרים בעת שהותם בארץ.

בצריף ישן אשר במעברת אבוי-כבי הסמוכה לתל-אביב, אליו עקרה המשפחה לאחר שלא יכלה לעמוד בתשלומי שכר-הדירה עבור חדרה בחסן-בק, אליו פלשה בזמן מלחמת השחרור.

על מזדונים חסופים ומיטות ברזל ישנות, תבלים את ילדותיהם ואת יומם בני משפחת למברטי. חדר קטן זה נמצא